

26.9.2014

Dnro 1420/4/13

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijä Marika Riekki

VASTAANOTTOAIKA OLISI TULLUT JÄRJESTÄÄ SAIRAUSLOMAN PUITTEISSA

1 KANTELU

Kantelija arvostelee kirjeessään terveyskeskuksen ajanvaraushoitajan ja lääkärin menettelyä sairausloman määräämisestä koskevassa asiassa. Kantelija toteaa kertoneensa vastaanottoaikaa varatessaan, että hänen sairauslomansa päättyy 24.3. Aika annettiin kuitenkin vasta 26.3. ja ajanvaraushoitaja vakuutti, että lääkäri kirjoittaa sairausloman takautuvasti siten, että sairausloma ei keskeydy. Lääkäri kuitenkin kieltäytyi kirjoittamasta takautuvaa todistusta. Kantelija ihmettelee, onko tämä terveyskeskuksen ajanvarauksen yleinen käytäntö, koska helmikuussa oli ihan sama tilanne. Terveyskeskuksen menettely on aiheuttanut kantelijalle menetyksiä sairauspäivärahaan.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Keskeiset oikeusohjeet

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveystalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.

Terveystenhuoltolain (1326/2010) 10 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä terveydenhuollon palvelut sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunnan asukkaiden hyvinvointi, potilasturvallisuus, sosiaalinen turvallisuus ja terveydentila sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seurannan perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti arvioitu perusteltu tarve edellyttävät. 2 momentin mukaan kunnan on huolehdittava vastuullaan olevien asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja saatavuudesta yhdenvertaisesti koko alueellaan.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n mukaan potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon ja siihen liittyvään kohteluun.

Terveystenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994, ammattihenkilölaki) 15 §:n mukaan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnan päämääränä on terveyden ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäiseminen sekä sairaiden parantaminen ja heidän kärsimystensä lievittäminen. Terveystenhuollon ammattihenkilön on ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksytyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti, jota hänen on pyrittävä jatkuvasti täydentämään. Ammattitoiminnassaan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee tasapuolisesti ottaa huomioon ammattitoiminnasta potilaalle koitua hyöty ja sen mahdolliset haitat. Terveystenhuollon ammattihenkilöllä on velvollisuus ottaa huomioon, mitä potilaan oikeuksista on säädetty.

Ammattihenkilölain 22 §:n mukaan laillistettu lääkäri päättää potilaan lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä ja siihen liittyvästä hoidosta.

Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain 7 §:ssä säädetään palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta. Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

3.2

Perusturvakuntayhtymän menettely

3.2.1

Ajanvaraus ja vastaanottoaika

Perusturvakuntayhtymän antamien selvitysten mukaan vastaanottohoitaja ei muista nyt käsiteltävänä olevaa ajanvaraustilannetta. Johtava ylilääkäri ei pidä todennäköisenä, että vastaanottohoitaja olisi luvannut lääkärin puolesta takautuvaa sairauslomaa. Kantelijan kertomus ja saadut selvitykset eroavat tältä osin toisistaan, eikä tästä ole kirjallisen kantelukäsittelyn keinoin saatavissa lisätietoa.

Saatujen selvitysten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että kantelija sai vastaanottoajan vasta kaksi päivää sairauslomansa päätyttyä ja kantelijan mukaan näin on käynyt aikaisemminkin. Asiakirjojen mukaan kantelija on soittanut ajanvaraukseen hyvissä ajoin ennen sairausloman päättymistä.

Hallintolaissa säädetyt hallinnon oikeusperiaatteet koskevat myös julkisten palvelujen toteuttamista ja muuta tosiasiallista toimintaa. Asianmukainen käsittely tarkoittaa muun muassa sitä, että kunkin käsiteltävän asian erityispiirteet ja palvelun saajan erityistarpeet otetaan huomioon.

Mielestäni vastaanottoaika tulisi pyrkiä järjestämään potilaan sairausloman puitteissa. Näin vältetään sairausloman katkoksista potilaalle mahdollisesti aiheutuville taloudellisilta menetyksiltä ja muilta ongelmilta. Tällainen menettely olisi ollut potilaslain 3 §:ssä säädetyn hyvän hoidon ja hallintolain 7 §:ssä säädetyn palveluperiaatteen mukaista.

3.2.2

Sairauslomatodistus

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ei sisälly nimenomaisia säännöksiä siitä, mitä lääkärin tulee ottaa huomioon lääkärintodistuksia ja -lausuntoja antaessaan. Terveystieteiden valvovien viranomaisten (aluehallintovirastojen ja Valviran) ratkaisukäytännössä on katsottu, että lääkintöhallituksen aikanaan antamia ohjeita lääkärintodistuksista ja -lausunnoista (Lääkintöhallituksen ohjekirje 6736/02/80) voidaan kuitenkin noudattaa edelleen soveltuvin osin, vaikka ohjeet eivät ole enää virallisesti voimassa. Suomen Lääkäriliitto on lisäksi antanut ohjeiston, joka koskee lääkärintodistusten kirjoittamista. Lääkärintodistuksen on perustuttava sellaisiin tietoihin, joiden paikkansapitävyydestä lääkäri on itse vakuuttunut. Ohjeistuksen mukaan todistuksia ei pääsääntöisesti pidä kirjoittaa takautuvasti.

Katson, että lääkäri on toiminut asiassa harkintavaltansa rajoissa lainmukaisesti. Oikeusasiamies ei voi puuttua siihen, miten viranomainen on käyttänyt harkintavaltaansa, jos harkintavaltaa ei ole ylitetty tai käytetty väärin.

3.2.3

Sairauslomatodistusten antaminen

Perusturvakuntayhtymän johtava ylilääkäri toteaa lausunnossaan, että hänen mielestään pitkät sairausloma-asiat tulisi hoitaa työterveyshuollossa. Kantelija toteaa vastineessaan, että hänen työsuhteensa oli tuolloin päättynyt, eikä hän voinut asioida enää työterveyshuollossa.

Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä (esim. dnro 554/4/04) on katsottu, että sairauslomia varten laadittavassa todistuksessa on kysymys sairauden hoitoon liittyvästä lääkärintodistuksesta, jonka antaminen edellyttää lääkärin suorittamaa tutkimusta. Tutkimus tehdään terveydentilan määrittämiseksi ja työkykyyn vaikuttavan sairauden toteamiseksi. Tällaisen lääkärintutkimuksen järjestäminen ja lääkärintodistuksen antaminen kuuluvat kunnan perusterveydenhuollon järjestämisvelvollisuuteen. Potilaalla itsellään on oikeus valita, käyttääkö hän työterveyshuollon, yksityisen terveydenhuollon vai julkisen terveydenhuollon palveluita. Edellä mainittu ratkaisu on luettavissa oikeusasiamiehen verkkosivuilla www.oikeusasiamies.fi (oikeusasiamiehen ratkaisut).

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdissa 3.2.1 esittämäni käsityksen perusturvakuntayhtymän tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni perusturvakuntayhtymän johtavalle ylilääkärille.